

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

“*Je gaat pas zien als je het begrijpt*”, zei Johan Cruijff ooit in één van zijn legendarische uitspraken.

Dat ging natuurlijk over voetbal, over spelinzicht, ga ik van uit, maar je zou deze Cruijffiaanse wijsheid ook kunnen toepassen op het verhaal van de Emmaüsgangers: ‘*je gaat pas zien als je het begrijpt.*’

Zien en begrijpen, daar gaat het dus om vandaag en om deze twee begrippen cirkelt de lezing: zien en begrijpen.

Zien. Kijken. Geloven wat hun blote ogen hen vertellen. Dat is waar de leerlingen op af gaan. En daar gaan ze dan: moe, denk ik, vermoeid, zo vermoed ik. Leeg, uitgeput, verdrietig, gedesillusioneerd. Zo stel ik mij hen voor: verblind ook door tranen. ‘*Hun blik was vertroebeld*’, staat er en je kunt je het levendig voorstellen: want al die tijd zijn ze met Jezus opgetrokken, zijn ze Hem op de voet gevolgd, hebben ze zijn woorden over ‘het Koninkrijk van God’ gehoord en ingedronken en meer en meer zijn ze gaan geloven in die nieuwe wereld die zal komen en waar recht zal zijn en vrede, waar genade is en vergeving en waar altijd weer een nieuw begin met God mogelijk is, wie je ook bent en wat je ook op je kerfstok hebt staan.

Ja, zo was het gegaan met de leerlingen: ze hebben met Jezus koers gezet naar Jeruzalem: zijn via de route van de vrede de weg van de liefde gegaan. Maar nu lijkt dat pad dat ze bewandeld hebben met Jezus een doodlopende weg te zijn dat geëindigd is in lijden en kruis. En wat ze met hun ogen zien is sterker dan wat ze met hun oren hebben gehoord.

Want de vrouwen hebben dan wel bij het lege graf de engelen gezien die hun vertelden dat Jezus leeft en zeiden dat ze dat moesten gaan doorvertellen aan de anderen.

Maar de leerlingen hebben de vrouwen niet kunnen geloven: ze vonden het ‘kletspraat’.

Zelfs Kleopas, wiens echtgenoot één van die vrouwen was geweest, had zijn oren niet kunnen geloven.

En zo loopt hij daar, samen met nog iemand, wie dat is, weet ik niet, daar wordt ook verder niks over gezegd.

In ieder geval: ze zijn op weg naar Emmaüs, een klein dorpje, zo’n dertig kilometer ten westen van Jeruzalem, één dag lopen.

Het klinkt lieflijk; Emmaus, alsof het een pittoresk dorpje op het platteland is. Maar niets is minder waar, want Emmaüs is in die tijd meer dan eens een plek van waaruit Jeruzalem wordt belaagd en aangevallen.

Dus het is een plek die voor de joden symbool staat voor geweld, voor grof geschut, voor de macht van de sterkste.

En het lijkt dus wel of die twee, Kleopas en die ander, zich niet alleen letterlijk niet meer bewegen op de weg van de liefde, de weg van de zachte krachten, maar dat ze zich ook in figuurlijke zin verwijderen van Jeruzalem en de andere kant opgaan: van de harde werkelijkheid die je met je blote ogen kunt zien en waar geweld en de macht van de sterkste zegevieren.

‘*Hun blik werd vertroebeld.*’

En hoe vaak heb je dat zelf ook niet? Dat je blik vertroebeld is. Dat je ogen overmeesterd worden door wat je ziet: door alle ellende die dag in dag uit de meest afschuwelijke beelden op je netvlies brandt, omdat ze tot je komen via het nieuws of de tv of internet.

Als je afgaat op wat je ogen zien, dan wordt het verdraaid moeilijk om nog toekomst te zien of om te

herkennen waar Jezus over sprak: over een wereld die gered wordt en bevrijd en genezen en geheeld. En dan kun je daar wel intens naar verlangen, zoals de

dichter in Psalm 42, maar dan is het toch vaak buiten beeld.

En zo was het ook bij de Emmaüsgangers: hun blik werd vertroebeld en ze herkennen Jezus niet als Hij naar hen toekomt en met hen meeloopt, als Hij naar hen luistert en hen het hele verhaal laat doen van verraad en veroordeling en over de kruisiging van hun Heer. En over die vrouwen met hun visioen. Ze hebben nog wel gekeken, de leerlingen, zeggen ze er ontwapenend eerlijk bij, maar nee... er was niets te zien.

Wat een ontroerend beeld trouwens: die vreemdeling (en wij weten dat het Jezus is, maar dat weten die leerlingen niet) die vreemdeling die zwijgend met hen mee gaat en ze hun hart laat luchten.

Zoals wanneer je naast een onbekende in de trein komt te zitten. Met wie je aan de praat raakt en aan wie je je diepste zielenroerselen toevertrouwt juist omdat je hem of haar niet kent en wat kan dat opluchten....

Wat de leerlingen niet zien, niet inzien, niet vatten, niet begrijpen dat is dat Jezus in zijn leven uitgerekend een andere weg is gegaan dan zij hadden verwacht en dat Hij die ook moest gaan en dat is wat deze vreemdeling dan ook uitlegt aan die twee op weg naar Emmaüs;

en hadden ze nou maar hun oren geloofd in plaats van hun ogen dan hadden ze het geweten:

“Hebt u dan zo weinig verstand en bent u zo traag van begrip dat u niet gelooft in alles wat de profeten

Emmaüsgangers

Lucas 24:13-35

gezegd hebben? Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?

Moest gaan?

Moest Jezus sterven? Was dat de bedoeling van zijn leven? Was hij daarvoor op aarde gekomen? Om gedood te worden?

Zelf geloof ik dat niet. Zelf geloof ik dat Hij een opdracht had: een van God gegeven opdracht om aan de mensen te laten zien wie God was en hoe God was: liefdevol en barmhartig: mild en vol vergeving voor alle mensen. En ik geloof dat heel zijn leven in dienst stond van die opdracht: dat dat de passie was waar Jezus voor leefde.

En zoals dat gaat bij een passie, bij een grote liefde, dan moet je lijden, dat zul je wel moeten. Dat wil je niet, dat zoek je niet, maar je laat het er ook niet om.

In die zin moest Jezus denk ik ook lijden. Omdat Hij zo moest leven als Hij leefde: van de liefde, uit de liefde, naar de liefde van God, sprekend zijn Vader. Hij kon niet anders.

En dat leven bracht lijden. Dat kon ook niet anders. Omdat de mensen die liefde niet konden verdragen. Omdat die mildheid, de vergeving, de genade waar Jezus uit leefde omdat die te groot en te bedreigend was voor mensen, te confronterend en de poten onder de gevestigde orde wegzaagde en ze daarom vonden dat Hij uit de weg geruimd moest worden, gekruisigd en begraven.

Daarom 'moest' Jezus lijden. Zo zie ik dat. Niet omdat Hij dat lijden zo graag wilde (want in de hof van Gethsemané bekruipt hem ook de twijfel en de aanvechting en smeekt Hij of de beker van het lijden aan Hem voorbij mag gaan), nee, Jezus zelf wil dat lijden ook niet, Hij zoekt dat niet, Hij is daar niet op uit, maar Hij laat het er ook niet om: want Hij moet in de dingen van zijn Vader zijn, zoals Hij als twaalfjarige jongen in de tempel al had gezegd en omdat Hij daar moet zijn, in de dingen van zijn Vader, daarom moet Hij de weg van de liefde gaan tot het bittere einde toe en laat zich daar ook niet van afbrengen. Om zo te laten zien hoe zinloos en dodelijk gevaarlijk het is als we ons laten regeren door onze angst voor de zachte krachten van genade en vergeving.

En dat is wat de Emmaüsgangers moeten gaan begrijpen. En dat betekent niet dat ze dat moeten gaan doorgronden met hun verstand, dat ze daar intellectueel vat op moeten gaan krijgen, kan dat eigenlijk wel? Kun je dat wel begrijpen, vatten met je intellect?

maar het betekent dat ze het moeten vatten: pakken, vastgrijpen, aannemen als een geschenk: door te horen naar de woorden die die onbekende vreemdeling in hun hart legt als Hij de Schriften uitlegt, te beginnen bij Mozes en de Profeten, want dan begint hun hart te kloppen en lopen ze warm en gaat hun hart branden.

En terwijl de dag ten einde spoedt, begint het dan te gloren en gaan ze het zien: dat de weg die ze met Jezus gingen dat die het uiteindelijk houdt, dat die weg niet de dood tot gevolg heeft, maar het leven, niet het einde van het verhaal is van God met mensen, maar een nieuw begin van waar al bij Mozes en in de Profeten over gesproken werd.

Voor die twee uit Emmaüs begint de toekomst te dagen als de avond valt en bij Emmaüs aangekomen, wekt de vreemdeling de indruk alsof Hij verder wil reizen, maar ze dringen er bij Hem op aan om dat niet te doen en ze zeggen: "Blijf bij ons..."

En Hij gaat mee naar binnen en blijft.

En dan gebeurt het: dan gaan ze zien. Dan worden hun ogen geopend en herkennen ze Hem. Op het moment dat Hij met hen aan tafel aanligt, het brood neemt, de zegenbede uitspreekt, het breekt en het hun geeft.

Dán gaan ze zien, dan herkennen ze Hem. Dan treedt in werking waarvan Johan Cruijff zou zeggen: "Je gaat pas zien als je het begrijpt..."

Die sensatie van het geloof, dat besef dat je in het hier en het nu, in je leven van alledag, geleid, gevoed, gedragen wordt die maakt dat je er meer en meer ernaar gaat verlangen om deel uit te gaan maken van de weg die Jezus ging niet richting Emmaüs, maar de andere kant op: naar Jeruzalem. Dat verlangen wint het ook aan het eind van Psalm 42.

En Lucas schrijft dan: 'Ze staan op (!) en gingen naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantreffen', schrijft Lucas dan ook.

En zo verspreidt het vuur van hun brandende harten zich en steekt mensen aan, tot op de dag van vandaag en het zal niet meer doven.

Nog één ding: 'Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar een dorp dat Emmaüs heet...', lazen we in vers 13. Twee leerlingen, van wie er één dus Kleopas heette. Maar wie was nou die ander....?

Zou Lucas hem of haar expres anonym hebben gelaten, dacht ik van de week?

Zodat ook u die ander kan zijn? Of ik?

En dat ook u of ik op onze weg door het leven als onze blik vertroebeld is en we niet zien en niet herkennen en denken dat die hele weg die Jezus ging en dat hele verhaal over liefde en vergeving en genade en recht dat dat allemaal mooi en prachtig is, maar uiteindelijk nergens toe leidt dat we dan opeens ingehaald worden op ons pad en gevonden worden en aangesproken worden door een enkel gebaar een teken van leven waardoor ons hart gaat branden en wij ernaar verlangen dat Hij bij ons blijft en wij bij Hem.

Amen.